



WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 5 marca 2009 r.

Sąd Okręgowy w Warszawie XVII Wydział Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów
w składzie:

Przewodniczący: SSR (del.) Danuta Brejtkopf

Protokolant: ref. staż. Paweł Kępiński

po rozpoznaniu w dniu 26 lutego 2009 r. w Warszawie,

na rozprawie sprawy z powództwa Anny W.

przeciwko Towarzystwo Ubezpieczeń w P.

o uznanie postanowienia wzorca umowy za niedozwolone

I. Uznaje za niedozwolone i zakazuje stosowania Towarzystwo Ubezpieczeń w P. postanowień wzorca umowy pn „Ogólne Warunki Ubezpieczenia pojazdów mechanicznych od utraty, zniszczenia lub uszkodzenia auto-casco” o treści:

1. Ubezpieczenia nie obejmuje także szkód powstałych

5) w wyniku kradzieży pojazdu lub jego części albo użycia pojazdu bez zgody właściciela, jeżeli:

a) w chwili dokonania kradzieży pojazd nie był należycie zabezpieczony lub nie były uruchomione wszystkie znajdujące się w pojeździe urządzenia zabezpieczające, określone w §

b) oddalenia się kierującego od pojazdu i pozostawienia kluczyków w pojeździe chyba, że pojazd został utracony wskutek rozboju

c) klucze lub dokumenty pojazdu nie były należycie zabezpieczone poza pojazdem, chyba że pojazd został utracony skutek rozboju

d) poszkodowany nie przedłożył ubezpieczycielowi oryginału dowodu rejestracyjnego i innych oryginałów dokumentów pojazdu na podstawie których pojazd był dopuszczony do ruchu w dniu szkody oraz kompletu kluczy służących do otwarcia i uruchomienia pojazdu

w liczbie podanej we wniosku ubezpieczeniowym wraz z kompletem urządzeń uruchamiających urządzenia zabezpieczające przed kradzieżą (piloty immobilizery, karty magnetyczne itp) chyba, że pojazd został utracony w wyniku rozboju

2. Ubezpieczenie nie obejmuje także szkód powstałych w pojeździe, którego kierujący w chwili wypadku znajdował się w stanie nietrzeźwości lub stanie wskazującym na spożycie alkoholu, był pod wpływem narkotyków, środków psychotropowych lub innych podobnie działających środków, a także gdy kierowca pojazdu bez uzasadnionej przyczyny oddalił się z miejsca wypadku
3. Ubezpieczenie nie obejmuje także szkód powstałych: w wyniku kradzieży radia lub radioodtwarzacza z odejmowanym panelem czołowym gdy ubezpieczający nie może przedstawić tego panela towarzystwu
4. Ubezpieczenie nie obejmuje także szkód powstałych w okolicznościach innych niż określone w zgłaszaniu szkody dokonany w Towarzystwie
5. Ubezpieczający ma obowiązek niezwłocznie zgłaszać ubezpieczycielowi wszelkie zmiany okoliczności, które mogą mieć wpływ na zwiększenie prawdopodobieństwa wypadku
6. Niezależnie od obowiązków określonych w §§ 19-22 w ubezpieczeniu autocasco do obowiązków ubezpieczającego należy:
 - 5) przedłożenie oryginalnych dokumentów (w przypadku kradzieży) potwierdzających pochodzenie pojazdu i umożliwiających jego identyfikację (np. brief, dokument odprawy celnej, umowa kupna- sprzedaży, faktura zakupu, karta pojazdu) oraz kompletu oryginalnych kluczy służących do otwarcia pojazdu w liczbie podanej we wniosku ubezpieczeniowym wraz z kompletem urządzeń uruchamiających systemy zabezpieczające przed kradzieżą (piloty, immobilizery, karty magnetyczne itp) chyba, że pojazd został utracony w wyniku rozboju
7. Ustalenie wartości szkody (w przypadku wybrania wariantu kosztorysowego) następuje na podstawie wyceny dokonanej przez ubezpieczyciela. Wyceny dokonuje się w oparciu o zasady systemu Audatex (bez uwzględnienia podatku VAT)
8. Ubezpieczający (ubezpieczony, uprawniony) ma obowiązek udostępnić dokumenty, które ubezpieczyciel uzna za niezbędne do rozpatrzenia wniosku o wypłatę odszkodowania
9. Ubezpieczyciel ma prawo do potrącenia z odszkodowania rat składki jeszcze nie wymagalnych niezależnie od tego, którego rodzaju ubezpieczenia dotyczy wypłata

II. w pozostałym zakresie powództwo oddala

- III. zasądza od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa- Kasy Sądu Okręgowego w Warszawie kwotę 300zł (trzysta zł) tytułem opłaty sądowej od pozwu
- IV. przejmuje na rzecz Skarbu Państwa- Kasę Sądu Okręgowego w Warszawie kwotę 300 zł (trzysta zł) tytułem opłaty sądowej od pozwu
- V. koszty procesu między stronami wzajemnie znosi
- VI. zarządza publikację prawomocnego wyroku w Monitorze Sądowym i Gospodarczym na koszt pozwanego w zakresie publikacji postanowień wzorca uznanych za niedozwolone, w pozostałym zakresie kosztami publikacji obciąża Skarb Państwa- Kasę Sądu Okręgowego w Warszawie
- VII. w pozostałym zakresie sąd postanawia postępowanie umorzyć

SSR (del.) Danuta Brejtkopf

Powódka Anna W. wniosła o uznanie za niedozwolone i zakazanie wykorzystywania następujących postanowień zawartych we wzorcu umowy ogólnych warunków ubezpieczenia pojazdów mechanicznych od utraty, zniszczenia lub uszkodzenia auto - casco (zwane dalej owu), stosowanym przez Pozwanego w obrocie z konsumentami:

1. „ *Ubezpieczenie nie obejmuje także szkód powstałych w wyniku kradzieży pojazdu lub jego części albo użycia pojazdu bez zgody właściciela, jeżeli:*

a) w chwili dokonania kradzieży pojazd nie był należycie zabezpieczony lub nie były uruchomione wszystkie znajdujące się w pojeździe urządzenia zabezpieczające, określone w § 5, oddalenia się kierującego od pojazdu i pozostawienia kluczyków w pojeździe chyba że pojazd został utracony w wyniku rozboju,

c) klucze lub dokumenty pojazdu nie były należycie zabezpieczone poza pojazdem, chyba że pojazd został utracony wskutek rozboju,

d) poszkodowany nie przedłożył ubezpieczycielowi oryginału dowodu rejestracyjnego i innych oryginałów dokumentów pojazdu na podstawie których pojazd był dopuszczony do ruchu w dniu szkody oraz kompletu kluczy służących do otwarcia i uruchomienia pojazdu w liczbie podanej we wniosku ubezpieczeniowym wraz z kompletem urządzeń uruchamiających urządzenia zabezpieczające przed kradzieżą (piloty, immobilizery, karty magnetyczne itp.), chyba że pojazd został utracony w wyniku rozboju" (§ 9 ust. 3 pkt 5 a), 5 c), 5 d) owu) jako sprzecznych z art. 385 ' § 1 kc i art. 385' pkt 9 i pkt 11 kc.

2.,, *Ubezpieczenie nie obejmuje także szkód powstałych:*

7) w pojeździe, którego kierujący w chwili wypadku znajdował się w stanie nietrzeźwości lub stanie wskazującym na spożycie alkoholu, był pod wpływem narkotyków, środków

psychotropowych lub innych podobnie działających środków, a także, gdy kierowca pojazdu

bez uzasadnionej przyczyny oddalił się z miejsca wypadku" (§ 9 ust. 3 pkt 7 owu) – jako sprzecznego z art. 385 ' § 1 kc.

3.,, *Ubezpieczenie nie obejmuje także szkód powstałych:*

13) w wyniku kradzieży radia lub radiootwarzacza z odejmowanym panelem czołowym, gdy

ubezpieczający nie może przedstawić tego panela towarzystwu. " (§ 9 ust. 3 pkt 13) owu) -

jako sprzecznego z art. 385¹ § 1 kc i art. 385³ pkt 11 kc.

4. „*Ubezpieczenie nie obejmuje także szkód powstałych:*

15) w okolicznościach innych niż określone w zgłoszeniu szkody dokonany w Towarzystwie”

(§ 9 ust. 3 pkt 15) owu) -jako sprzecznego z art. 385¹ § 1 kc.

5. „*Sumę ubezpieczenia ustala ubezpieczający w oparciu o wartość rynkową pojazdu na dzień zawarcia umowy ubezpieczenia. Wartość ta musi odpowiadać cenom publikowanym w miesięczniku Info-Ekspert,, Pojazdy samochodowe - wartości rynkowe lub katalogu Eurotax z zastrzeżeniem postanowień § 38” (§ 13 zd. 1 owu) -jako sprzecznego z art. 385¹ § 1 kc.*

6. „*Ubezpieczyciel udziela zniżek składki:*

- za przyjęcie w umowie ubezpieczenia systemu rozliczeniowego kosztów naprawy według wariantu kosztorysowego, ” (§ 14 ust. 3 owu) -jako sprzecznego z art. 385¹ § 1 kc.

7. „*Ubezpieczyciel udziela zniżek składki(...):*

- inne zniżki” (§ 14 ust. 3 owu) oraz Ubezpieczyciel udziela wyższek składki(...):

-inne wyższki” (§ 14 ust. 4 owu) -jako sprzecznego z art. 385¹ § 1 kc i art. 385³ pkt 9 1 1 1 kc.

8. „*1. Obowiązkiem ubezpieczającego jest:*

1) udzielenie ubezpieczycielowi odpowiedzi na pytania zamieszczone w umowie ubezpieczenia lub skierowane do niego w innej formie pisemnej,

2) podanie wszystkich znanych okoliczności istotnych dla oceny ryzyka i ustalenia składki. 2. Jeżeli ubezpieczyciel zawarł umowę ubezpieczenia mimo braku odpowiedzi ubezpieczającego na poszczególne pytania, pominięte okoliczności uważa się za nieistotne. ” (§ 17 owu) -jako sprzecznego z art. 385¹ § 1 kc art. 385³ pkt 9 kc.

9. „*Ubezpieczający ma obowiązek niezwłocznie zgłaszać ubezpieczycielowi wszelkie zmiany okoliczności, które mogą mieć wpływ na zwiększenie prawdopodobieństwa wypadku” (§ 18 zd. 1 owu) -jako sprzecznego z art. 385¹ § 1 kc i art. 385¹ pkt 9 i pkt 11 kc.*

10. „*Jeżeli ubezpieczający umyślnie lub z powodu rażącego niedbalstwa nie wykonał obowiązków określonych w ust. 1, ubezpieczyciel ma prawo odmówić wypłaty odszkodowania” (§ 19 ust. 2 owu) -jako sprzecznego z art. 385¹ § 1 kc i art. 385¹ pkt 9 i pkt 11 kc.*

11. „*Niezależnie od obowiązków określonych w §§ 19 - 22 w ubezpieczeniu autocasco do obowiązków ubezpieczającego należy:*

5) przedłożenie oryginalnych dokumentów (w przypadku kradzieży) ~ potwierdzających pochodzenie pojazdu i umożliwiającego jego identyfikację (np. brief, dokument odprawy celnej, umowa kupna - sprzedaży, faktura zakupu, karta pojazdu) oraz

kompletu oryginalnych kluczy służących do otwarcia pojazdu w liczbie podanej we wniosku ubezpieczeniowym wraz z kompletem urządzeń uruchamiających systemy zabezpieczające przed kradzieżą (piloty, immobilizery, karty magnetyczne itp.), chyba że pojazd został utracony wskutek rozboju " (§ 23 ust. 5 owu) -jako sprzecznego z art. 385¹ § 1 kc i art. 385¹ pkt 9 i pkt 11 kc.

12. *„ Ustalenia wartości szkody (w przypadku wybrania wariantu kosztorysowego) następuje na podstawie wyceny dokonanej przez ubezpieczyciela. Wyceny dokonuje się w oparciu o zasady systemu Audatex (bez uwzględnienia podatku VAT) (...)” (§ 26 ust. 1 owu) - jako sprzecznego z art. 385¹ § 1 kc.*

13. *„ Ubezpieczający (ubezpieczony, uprawniony) ma obowiązek udostępnić dokumenty, które ubezpieczyciel uzna za niezbędne do rozpatrzenia wniosku o wypłatę odszkodowania” (§ 37 ust. 1 owu) -jako spreczny z art. 385¹ § 1 kc art. 385¹ pkt 9 kc.*

14. *„Ubezpieczyciel ma prawo do potrącenia z odszkodowania rat składki jeszcze nie wymagalnych niezależnie od tego, którego rodzaju ubezpieczenia dotyczy wypłata” (§41 ust.*

1 OWU) -jako spreczny z art. 385¹ § 1 kc i art. 385¹ pkt 16 kc.

15. *„ 1. Prawo odstąpienia od umowy ubezpieczenia w terminie 30 dni (osoby fizyczne) lub w terminie 7 dni (osoby prawne) od daty zawarcia na okres dłuższy niż 6 miesięcy. Odstąpienie od umowy nie zwalnia ubezpieczającego z obowiązku opłaty składki za okres, w którym ubezpieczyciel udzielał ochrony ubezpieczeniowej.*

2. Zwrot składki za nie wykorzystany okres ubezpieczenia nastąpi po potrąceniu kosztów manipulacyjnych w wysokości 20 % zwracanej składki. ” (§ 44 ust. 1 i ust. 2 owu) – jako spreczny z art. 385¹ § 1 kc i 385³ pkt 12 i 16 kc.

W uzasadnieniu pozwu powódka stwierdziła, iż zamieszczone przez pozwanego we wzorcu umownym postanowienia, których treść została zacytowana w osnowie pozwu, stanowią niedozwolone postanowienia umowne w rozumieniu art. 385¹ § 1 kc albowiem kształtują one prawa i obowiązki konsumentów, w sposób spreczny z obowiązującymi przepisami oraz dobrymi obyczajami, rażąco naruszając ich interesy.

Zdaniem powódki pozwany zamieścił w przedmiotowym wzorcu postanowienia spreczne z obowiązującymi przepisami w oczekiwaniu, że konsumenci - których świadomość prawna z reguły nie jest wysoka - nie odkryją, iż wiążące ich postanowienia tej umowy zawierają uregulowania spreczne z prawem i nie będą dochodzić należnych im roszczeń. Takie działanie - wykorzystujące brak wiedzy konsumentów - należy uznać za szczególnie rażące naruszenie dobrych obyczajów. Dodatkowo niektóre ze wskazanych

zapisów mają charakter tzw. klauzul abuzywnych, których katalog jest zawarty w art. 385³ kc. 1.

Naruszeniem art. 385 ' § 1 kc i art. 385 ' pkt 9 i pkt 11 kc są postanowienia § 9 ust. 3 pkt 5 a), 5 c), 5 d) owu w brzmieniu: „*Ubezpieczenie nie obejmuje także szkód powstałych 5) w wyniku kradzieży pojazdu lub jego części albo użycia pojazdu bez zgody właściciela, jeżeli:*

a) w chwili dokonania kradzieży pojazd nie był należycie zabezpieczony lub nie były uruchomione wszystkie znajdujące się w pojeździe urządzenia zabezpieczające, określone w § 5, oddalenia się kierującego od pojazdu i pozostawienia kluczyków w pojeździe chyba że pojazd został utracony w wyniku rozboju,

c) klucze lub dokumenty pojazdu nie były należycie zabezpieczone poza pojazdem, chyba że pojazd został utracony wskutek rozboju,

d) poszkodowany nie przedłożył ubezpieczycielowi oryginału dowodu rejestracyjnego i innych oryginałów dokumentów pojazdu na podstawie których pojazd był dopuszczony do ruchu w dniu szkody oraz kompletu kluczy służących do otwarcia i uruchomienia pojazdu w liczbie podanej we wniosku ubezpieczeniowym wraz z kompletem urządzeń uruchamiających urządzenia zabezpieczające przed kradzieżą (piloty, immobilizery, karty magnetyczne itp.), chyba że pojazd został utracony w wyniku rozboju ”.

Nie ulega wątpliwości, iż głównym celem umowy ubezpieczenia pojazdów mechanicznych od ich utraty jest pokrycie przynajmniej części szkody poniesionej przez ubezpieczonego i tym samym przejęcie przez zakład ubezpieczeń ryzyka wystąpienia zdarzeń losowych, które mogą wywołać szkodę w mieniu ubezpieczonego. Niewątpliwie zakład ubezpieczeń ma możliwość dokonywania wyłączenia lub ograniczenia swojej odpowiedzialności w drodze umownej celem zminimalizowania ryzyka ubezpieczeniowego za szkody powstałe na skutek braku należytej staranności ubezpieczonego. Ograniczenia i wyłączenia odpowiedzialności zakładu ubezpieczeń z tytułu umów tego rodzaju powinny więc mieć jednak charakter wyjątkowy i jako wyjątki nie mogą być interpretowane rozszerzające. Dodatkowo powinny być one sformułowane w sposób precyzyjny, zrozumiałe, nie pozostawiający wątpliwości co do zakresu i ewentualnych wyłączeń odpowiedzialności zakładu ubezpieczeń. Powyższe zapisy umożliwiają dowolną interpretację zakładu ubezpieczeń, rozszerzają katalog sytuacji, w których zakład jest zwolniony z obowiązku świadczenia i w konsekwencji prowadzą do zanegowania samego celu umowy ubezpieczeniowej, jakim powinna być ochrona ubezpieczonego przed szkodzącymi zdarzeniami losowymi ujętymi w OWU.

§ 9 ust. 3 pkt 5a) OWU posługuje się sformułowaniem „*nienależytego zabezpieczenia*” pojazdu przed kradzieżą. Z kolei pkt 5c) tego samego ustępu mówi o „*nienależytym zabezpieczeniu dokumentów poza pojazdem*”. Powyższe sformułowania należy uznać za nieostre

i nieprecyzyjne. Dodatkowo wskazać należy, iż pojęcia „nienależytego zabezpieczenia dokumentów” i „nienależytego zabezpieczenia pojazdu” może być różnie interpretowane przez obydwie strony umowy.

Nieprecyzyjne, zawołowane zapisy OWU tworzące pole do dowolnej interpretacji przez pozwanego i umożliwiające mu odmowę wypłaty odszkodowania, niezależnie od stopnia rzeczywistej winy ubezpieczonego w powstaniu szkody, są niewątpliwie postanowieniami umownymi, które nie powinny wiązać powódki z racji ukształtowania jej praw i obowiązków w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami i rażąco naruszającymi jej interesy. W opinii powódki sformułowanie § 9 ust. 3 pkt 5 c) wprost wypełnia dyspozycję art. 385³ pkt 9 i 11 kc, gdyż uprawniają zakład ubezpieczeń do jednostronnego dokonywania interpretacji umowy i jednostronnego stwierdzenia zgodności świadczenia z umową.

Dodatkowo sformułowanie § 9 ust. 3 pkt c) OWU dopuszcza interpretację, w myśl której ubezpieczony ma obowiązek należytego zabezpieczenia dokumentów jedynie poza pojazdem, a zatem brak należytego zabezpieczenia dokumentów w pojeździe nie wyłącza odpowiedzialności zakładu ubezpieczeń.

Zgodnie z wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 13 kwietnia 2007 roku, sygn. akt VI ACa 1095/06 „za sprzeczne z dobrymi obyczajami trzeba z pewnością uznać takie działania, które zmierzają np. do niedoinformowania i dezorientacji, wywołania błędnego przekonania u klienta, wykorzystania jego niewiedzy (...) Niewątpliwie sprzecznym z dobrymi obyczajami jest stosowanie w umowach z klientami takich zapisów, które stwarzają możliwość rozmaitej interpretacji naginania ich do potrzeb danego przypadku”.

Powódka podniosła także, iż sposób sformułowania OWU przez pozwanego, umieszczenie w różnych miejscach wzorca umownego zapisów odnoszących się do możliwości wyłączenia lub ograniczenia odpowiedzialności zakładu ubezpieczeń, przy jednoczesnym nałożeniu na ubezpieczonego szeregu dodatkowych obowiązków, koliduje z dobrymi obyczajami, zasadami uczciwości kupieckiej oraz także stanowi naruszenie art. 385¹ § 1 kc.

Kolejnymi nieprecyzyjnymi sformułowaniami są sformułowania „*dokumentów pojazdu*” (§ 9 ust.3 pkt c) owu) i „*oryginału dowodu rejestracyjnego i innych oryginałów dokumentów pojazdu*” (§ 9 ust. 3 pkt d) owu). Należy wskazać, iż powyższe sformułowania nie są pojęciem normatywnym i nie są zdefiniowane w żadnym akcie prawnym. Również w OWU brak jest wyraźnego określenia, co strony umowy rozumieją pod pojęciem „*dokumenty pojazdu*” i „*oryginały dokumentów pojazdu*”. Przyjmując potoczne rozumienie tego sformułowania można przyjąć, iż chodzi tu o wszystkie dokumenty, które są niezbędne do prowadzenia i dopuszczenia samochodu do ruchu. Chodzi tu przede wszystkim o kartę pojazdu, która w myśl art. 72 ust. 1

pkt 2 ustawy z dnia 20 czerwca 1997 roku prawo o ruchu drogowym (Dz. U. 1997 Nr 98 póź. 602 z późn. zm.) jest dokumentem niezbędnym do prawidłowego zarejestrowania pojazdu. Zakres przedmiotowy powyższego zapisu OWU jest na tyle szeroki, iż może tu chodzić także o: przegląd powypadkowy pojazdu, przegląd techniczny, umowę zakupu samochodu, polisę ubezpieczeniową, dowód uiszczenia cła lub podatku. Podobnie jak ma to miejsce w poprzednio omawianych zapisach OWU, powyższe sformułowanie stwarza pole do dowolnej interpretacji, nieostrych pojęć przez zakład ubezpieczeń i tym samym stanowi w opinii powódki niedozwoloną klauzulę umowną.

Dodatkowo wskazać należy, iż w powyższym przepisie ubezpieczyciel nakłada na ubezpieczonego obowiązek przedłożenia oryginałów dokumentów pojazdu, pod rygorem wyłączenia swojej odpowiedzialności. Interpretacja powyższego zapisu wskazuje, iż dla ubezpieczyciela niewystarczającym jest przedłożenie wtórników dokumentów pojazdu. Tymczasem przepisy cytowanej wyżej ustawy prawo o ruchu drogowym, dopuszczają wydawanie jak i skuteczne posługiwanie się w obrocie wtórnikami niektórych dokumentów pojazdu, takich jak na przykład dowód rejestracyjny. Za niedozwolone i naruszające w sposób rażący dobre obyczaje i interesy konsumenta należy zatem uznać zapisy OWU, które uniemożliwiają uzyskanie ubezpieczonemu odszkodowania w sytuacji nie przedstawienia oryginałów dokumentu pojazdu, mimo iż nawet ustawodawca dopuszcza skuteczne używanie ich wtórników.

Dodatkowo strona powodowa wskazała, iż wszelkie wyłączenia odpowiedzialności zakładu ubezpieczeń z tytułu umowy ubezpieczenia, uzasadnione faktem nieodpowiedniego zachowania się ubezpieczonego lub osoby, za którą ubezpieczony odpowiada, powinny pozostawać w związku przyczynowym z powstaniem szkody. Tymczasem w zaskarżonych postanowieniach OWU, ubezpieczyciel wyłącza swoją odpowiedzialność bez względu na to czy zachowaniu bądź zaniechaniu ubezpieczonego pozostaje w związku z powstaniem szkody.

2. Za niedozwolone postanowienie umowne należy uznać także zapis § 9 ust. 3 pkt 7 owu brzmiący: „*Ubezpieczenie nie obejmuje także szkód powstałych:*

7) w pojeździe, którego kierujący w chwili wypadku znajdował się w stanie nietrzeźwości lub stanie wskazującym na spożycie alkoholu, był pod wpływem narkotyków, środków psychotropowych lub innych podobnie działających środków, a także, gdy kierowca pojazdu bez uzasadnionej przyczyny oddalił się z miejsca wypadku ”.

Swoją aktualność zachowują uwagi wskazane w pkt 1 uzasadnienia niniejszego pozwu dotyczące konieczności występowania związku przyczynowego między nieodpowiednim zachowaniem ubezpieczonego a wystąpieniem szkody.

Tym samym uznać należy, iż kwestionowany przez powódkę przepis § 9 ust. 3 pkt 7 owu jest niezgodny z art. 385 § 1 kc 3. Za rażąco naruszający interesy konsumenta uznać należy zapis § 9 ust. 3 pkt 13) OWU w brzmieniu: „*Ubezpieczenie nie obejmuje także szkód powstałych:*

13) w wyniku kradzieży radia lub radioodtworacza z odejmowanym panelem czołowym, gdy ubezpieczający nie może przedstawić tego panela towarzystwu.”

Zapis ten nakłada na ubezpieczonego obowiązek, który może być dla niego niemożliwy do spełnienia. Nie sposób bowiem wykluczyć sytuacji, iż ubezpieczony mógł utracić panel w innych okolicznościach niż kradzież pojazdu i w ich wyniku nie jest w stanie złożyć go ubezpieczycielowi. Przykładowo mógł go zgubić poza pojazdem, panel mógł także zostać zniszczony, itd. Dodatkowo wskazać należy, iż pozwany ponownie nie uzależnia odmowy wypłacenia odszkodowania od wystąpienia związku przyczynowego pomiędzy brakiem możliwości dostarczenia panelu czołowego i dokonaną kradzieżą. W przepisach OWU brak też jest jasno sformułowanego obowiązku ubezpieczającego by informował ubezpieczyciela o każdorazowym zgubieniu lub zniszczeniu panelu czołowego radia lub radioodtworacza. 4. Zwrot § 9 ust. 3 pkt 15) OWU, brzmiący „*Ubezpieczenie nie obejmuje także szkód powstałych:*

15) w okolicznościach innych niż określone w zgłoszeniu szkody dokonanej w Towarzystwie”, również w sposób rażąco narusza interesy konsumenta poprzez ponowne zignorowanie konieczności uzależnienia odmowy wypłaty odszkodowania z powodu podania przez ubezpieczonego innych okoliczności niż w zgłoszeniu szkody od zajścia związku przyczynowego między tymi okolicznościami a powstaniem szkody. Podobnie jak wskazano wyżej sankcja w postaci odmowy wypłaty odszkodowania musi być uzależniona od zaistnienia związku przyczynowego pomiędzy nienależytym zachowaniem ubezpieczonego polegającym na podaniu przez niego nieprawdy a powstaniem szkody.

5. Kolejnym postanowieniem OWU, które powinno zostać uznane za naruszające art. 385 § 1 kc jest postanowienie § 13 zd. 1 OWU brzmiące: „*Sumę ubezpieczenia ustala ubezpieczający w oparciu o wartość rynkową pojazdu na dzień zawarcia umowy ubezpieczenia. Wartość ta musi odpowiadać cenom publikowanym w miesięczniku Info-Ekspert „Pojazdy samochodowe - wartości rynkowe lub katalogu Eurotax z zastrzeżeniem postanowień § 38*”. Zapis ten operuje nieprecyzyjnym pojęciem wartości rynkowej pojazdu, nie wskazując czy wyliczona wedle wskazań tego paragrafu OWU wartość pojazdu ma charakter brutto czy netto. Precyzyjne określenie wartości rynkowej pojazdu jest o tyle istotne, iż to od niego zależy suma ubezpieczenia, na jaką strony umówią się w umowie. Jak wskazano w punkcie 1 niniejszego uzasadnienia zwroty niedookreślone, nieprecyzyjne, tworzące pole do dowolnej interpretacji przez ubezpieczyciela są uznawane w orzecznictwie za klauzule niedozwolone w obrocie konsumenckim.

6. Naruszający w sposób rażący interesy konsumentów jest także przepis § 14 ust. 3 OWU sformułowany następująco: „*Ubezpieczyciel udziela zniżek składki:*

- *za przyjęcie w umowie ubezpieczenia systemu rozliczeniowego kosztów naprawy według wariantu kosztorysowego,*”. Nakłania on konsumenta do przyjęcia mniej korzystnego dla niego wariantu likwidacji szkody, w zamian oferując zniżkę w składce ubezpieczenia o niesprecyzowanej wysokości. Dodatkowo konsument nie jest informowany, jakie są konsekwencje przyjęcia kosztorysowego wariantu likwidacji szkody, w szczególności, że kosztorys sporządzany przez pozwanego nie uwzględnia podatku VAT. Niewątpliwie powyższą praktykę należy uznać za mającą na celu wprowadzenie w błąd konsumenta, poprzez pozorne obiecanie mu korzyści, które w rzeczywistości prowadzą do pogorszenia jego sytuacji. Dodatkowo, powyższy zapis narusza interes ekonomiczny konsumenta poprzez wypłatę odszkodowania w mniejszej wysokości, co godzi w dobre obyczaje kupieckie, a także w zasadę rzetelnego traktowania kontrahenta i w konsekwencji rażąco narusza interesy konsumentów. Tym samym należy uznać zapis § 14 ust. 3 OWU za sprzeczny z art. 385 ' § 1

7. Za nieprecyzyjne, a w konsekwencji naruszające w sposób rażący interes konsumenta uznać należy postanowienia § 14 ust. 4 i 3 OWU w odniesieniu do zwrotów: „*inne zniżki*” i „*inne zwyczajki*”. Powyższe sformułowania, mimo iż regulują zakres praw i obowiązków konsumenta, odnoszą się do jego ekonomicznych interesów (wysokości składki), nie precyzują, o jakiego rodzaju zniżki lub zwyczajki chodzi ubezpieczycielowi, ani nie przewiduje, według jakich kryteriów będzie podejmowana decyzja w przedmiocie ich udzielenia.

8. W postanowieniu § 17 OWU sformułowanym: „*1. Obowiązkiem ubezpieczającego jest:*

1) udzielenie ubezpieczycielowi odpowiedzi na pytania zamieszczone w umowie ubezpieczenia lub skierowane do niego w innej formie pisemnej,

2) podanie wszystkich znanych okoliczności istotnych dla oceny ryzyka i ustalenia składki. 2. Jeżeli ubezpieczyciel zawarł umowę ubezpieczenia mimo braku odpowiedzi ubezpieczającego na poszczególne pytania, pominięte okoliczności uważa się za nieistotne.”, pozwany w sposób niedozwolony używa niedookreślonego zwrotu „*podanie wszystkich znanych okoliczności*” bez sprecyzowania o jakie okoliczności ubezpieczycielowi chodzi. Nie podanie powyższych okoliczności przez ubezpieczonego prowadzić może z kolei do odmowy wypłacenia odszkodowania. Za pomocą powyższego zapisu strona pozwana ponownie przypisuje sobie w sposób jednostronny prawo do interpretacji umowy, czym narusza normę nie tylko art. 385 ' § 1 kc, ale także wypełnia dyspozycję klauzuli abuzywnej z art. 385³ pkt 11 kc.

9. Zapis § 18 zd. 1 OWU brzmiący: „*Ubezpieczający ma obowiązek niezwłocznie zgłaszać ubezpieczycielowi wszelkie zmiany okoliczności, które mogą mieć wpływ na*

zwiększenie prawdopodobieństwa wypadku " , w sposób nieprecyzyjny określa obowiązki ubezpieczonego czym narusza art. 385 ' § 1 kc i art. 385¹ pkt 9 i pkt 11 kc. Konsument jako podmiot o mniejszej świadomości prawnej powinien być dokładnie i wyczerpująco informowany o obowiązkach jakie na nim spoczywają! których prawidłowe wykonanie może mieć wpływ na uzyskanie ubezpieczenia. Tymczasem powyższe sformułowanie jest na tyle nie precyzyjne (nie wiadomo bowiem o jakie okoliczności chodzi), iż stwarza pole do dowolnej interpretacji powyższego zapisu przez ubezpieczyciela. 10. § 19 ust. 2 OWU brzmiący: „*Jeżeli ubezpieczający umyślnie lub z powodu rażącego niedbalstwa nie wykonał obowiązków określonych w ust. 1, ubezpieczyciel ma prawo odmówić wypłaty odszkodowania*”, narusza w sposób rażący interesy konsumenta w ten sposób, iż nie wykonanie w sposób umyślny lub z powodu rażącego niedbalstwa obowiązków zdefiniowanych w ust. 1 § 19 OWU uzasadnia prawo odmowy odszkodowania bez względu na to czy zachowanie ubezpieczonego pozostawało w związku z brakiem zmniejszenia szkody. Postanowienie to wprost narusza dyspozycję art. 826 § 3 kc, który uwalnia ubezpieczyciela od odpowiedzialności z powodu nie zapobieżenia szkodzie lub zmniejszeniu jej rozmiarów na skutek umyślnego działania lub rażącego niedbalstwa ubezpieczonego, ale tylko w sytuacji, gdy szkoda powstała właśnie z powodu zachowania się lub zaniechania ubezpieczającego. 11. Kolejnym postanowieniem naruszającym w sposób rażący interesy konsumentów jest zapis § 23 ust. 5 OWU 3. Przepis ten jest sformułowany następująco: „*Niezależnie od obowiązków określonych w § 19 - 22 w ubezpieczeniu autocasco do obowiązków ubezpieczającego należy:*

5) *przedłożenie oryginalnych dokumentów (w przypadku kradzieży) - potwierdzających pochodzenie pojazdu i umożliwiającego jego identyfikację (np. brief, dokument odprawy celnej, umowa kupna - sprzedaży, faktura zakupu, karta pojazdu) oraz kompletu oryginalnych kluczy służących do otwarcia pojazdu w liczbie podanej we wniosku ubezpieczeniowym wraz z kompletem urządzeń uruchamiających systemy zabezpieczające przed kradzieżą (piloty, immobilizery, karty magnetyczne itp.), chyba że pojazd został utracony wskutek rozboju*”. Zapis ten nakłada niczym nieuzasadniony obowiązek przedłożenia oryginałów dokumentów potwierdzających jego pochodzenie pojazdu i umożliwiających jego identyfikację. Ustawa - prawo o ruchu drogowym dopuszcza posługiwanie się w obrocie wtórnymi dokumentami pojazdu. Podobnie jak w przypadku § 9 ust. 3 pkt 5 a) za niedozwolone i naruszające w sposób rażący dobre obyczaje i interesy konsumenta należy zatem uznać zapisy OWU, które uniemożliwiają uzyskanie ubezpieczonemu odszkodowania, w sytuacji nie przedstawienia oryginałów dokumentu pojazdu, mimo iż nawet ustawodawca dopuszcza skuteczne używanie ich wtórników. 12. Niedozwolonym, w opinii powódki postanowieniem umownym jest zapis § 26 ust. 1 owu w

brzmieniu „ *Ustalenia wartości szkody (w przypadku wybrania wariantu kosztorysowego) następuje na podstawie wyceny dokonanej przez ubezpieczyciela. Wyceny dokonuje się w oparciu o zasady systemu Audatex (bez uwzględnienia podatku VAT) (...)* ”. Pozwany w sposób bezzasadny i dowolny przyjął, iż wysokość szkody ubezpieczonego nie obejmuje podatku VAT. Tym samym naruszona została także zasada zakresu odpowiedzialności za szkodę i sposobu wyliczenia odszkodowania wyrażona w art. 361 § 2 kc i 364 kc.

13. Strona powodowa podnosi, iż zapis § 37 ust. 1 OWU, który sformułowany jest następująco: „ *Ubezpieczający (ubezpieczony, uprawniony) ma obowiązek udostępnić dokumenty, które ubezpieczyciel! uzna za niezbędne do rozpatrzenia wniosku o wypłatę odszkodowania*”, narusza w sposób rażący interesy konsumentów nie precyzując, jakich dokumentów ma prawo oczekiwać ubezpieczyciel od ubezpieczonego. Ubezpieczyciel powinien zawrzeć wyczerpujący katalog dokumentów, jakich może żądać od ubezpieczonego, z zaznaczeniem, dla jakich celów dany dokument? byłby wykorzystany. Nieprecyzyjne sformułowania obowiązku ubezpieczonego stanowi naruszenie zasad lojalności i uczciwości kupieckiej, definiuje bowiem obowiązek ubezpieczonego w sposób nieprecyzyjny, co z kolei może skutkować odmową wypłaty odszkodowania za powstałą szkodę.

14. Kolejnym zapisem OWU naruszającym w sposób rażący interes konsumenta jest postanowienie § 41 ust. 1 OWU w brzmieniu „ *Ubezpieczyciel ma prawo do potrącenia z odszkodowania rat składki jeszcze nie wymagalnych niezależnie od tego, którego rodzaju ubezpieczenia dotyczy wypłata*”. Ubezpieczyciel w sposób jednostronny ustalił obowiązek konsumenta polegający na jednostronnym przypisaniu sobie prawa do potrącenia z odszkodowania rat składki, także tych, które są niewymagalne. Ubezpieczyciel zastrzega sobie w skarżonym postanowieniu OWU prawo do potrącenia z wypłaconego poszkodowanemu odszkodowania rat składki nawet, jeśli są one niewymagalne. Wskazać należy, iż Ubezpieczyciel zastrzega sobie powyższą możliwość bez względu na wysokość odszkodowania oraz ilość pozostałych do zapłacenia składek oraz ich wartość pieniężną. Działanie takie może doprowadzić w konsekwencji do sytuacji, w-której całość wypłaconego odszkodowania zostanie potrącona przez ubezpieczyciela na poczet niewymagalnych składek ubezpieczenia i w efekcie naruszyć interes ekonomiczny konsumenta.

15. Strona powodowa stoi na stanowisku, iż zapis § 44 ust. 1 i 2 owu przewidujący, iż: „ *1. Prawo odstąpienia od umowy ubezpieczenia w terminie 30 dni (osoby fizyczne) lub w terminie 7 dni (osoby prawne) od daty zawarcia na okres dłuższy niż 6 miesięcy. Odstąpienie od umowy nie zwalnia ubezpieczającego z obowiązku opłaty składki za okres, w którym ubezpieczyciel udzielał ochrony ubezpieczeniowej.*”

2. *Zwrot składki za nie wykorzystany okres ubezpieczenia nastąpi po potrąceniu kosztów manipulacyjnych w wysokości 20 % zwracanej składki.*", rażąco naruszają interesy konsumenta. Niedopuszczalnym jest bowiem wyłączenie prawa konsumenta do odstąpienia od umowy ubezpieczenia z ubezpieczającym, jeśli umowa ta jest zawarta na okres krótszy niż wskazany w powyższym przepisie.

Przepis ust. 2 powyższego przepisu narusza przepis art. 385³ pkt 12 i 16 kc oraz art. 385¹§ 1 kc.

Klauzula powyższa z góry wyłącza możliwość zwrotu części uiszczonej przez ubezpieczonego składki za niespełnione przez pozwanego świadczenie. Dodatkowo nakłada na konsumenta niczym nieuzasadnioną opłatę manipulacyjną w rażąco wysokiej wysokości 20 % zwracanej składki. Opłata ta stanowi nałożenie na konsumenta „odstępnego”, co narusza wprost normę art. 385 pkt 16 kc. Tym samym powyższe postanowienia niewątpliwie naruszają interesy konsumenta oraz kształtują jego obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami.

Pozwany wniósł o oddalenie powództwa i podniósł co następuje.

Ad. 1. Odnośnie zarzutu naruszania przez § 9 ust. 3 pkt. 5 a), 5 c) oraz 5 d) OWU art. 385 pkt 9 i pkt 11 k.c., należy zauważyć, iż zarzut ten jest zupełnie chybiony. Opiera się on na niezrozumieniu przez stronę powodową istoty art. 385¹ pkt 9 i pkt 11 k.c. Zgodnie z tymi przepisami niedozwolone są takie postanowienia umowne, które:

- przyznają kontrahentowi konsumenta uprawnienia do dokonywania wiążącej interpretacji umowy,
- przyznają tylko kontrahentowi konsumenta uprawnienie do stwierdzania zgodności świadczenia z umową.

W świetle tych zapisów k.c. klauzulą abuzywną byłoby takie postanowienie OWU, zgodnie z którym TOWARZYSTWO UBEZPIECZEŃ ma wyłączne prawo dokonywania wiążącej interpretacji postanowień OWU oraz wyłączne prawo stwierdzania czy klient zachował się zgodnie z postanowieniami OWU.

Sytuacje, o których mowa w kwestionowanych postanowieniach OWU muszą być siłą *rzeczy* określone w sposób abstrakcyjny. Nie jest bowiem możliwe enumeratywne wyliczenie wszystkich przypadków, w których nastąpiło nienależyte zabezpieczenie pojazdu, nienależyte zabezpieczenie kluczy lub dokumentów pojazdu poza pojazdem. Każdy przypadek jest oceniany w kontekście kwestionowanych postanowień OWU przez pryzmat zasad racjonalnego postępowania w danej sytuacji oraz zasad doświadczenia życiowego, czym innym jest kwestia na tyle ogólnego sformułowania danego zapisu wzorca umownego, że możliwe są jego różne interpretacje a czym innym kwestia zastrzeżenia dla kontrahenta

konsumenta prawa do wyłącznej i wiążącej dla konsumenta interpretacji. To, że dane postanowienie umowne może być różnie interpretowane przez strony jest sytuacją normalną i nie do uniknięcia.

Co się tyczy kwestii zabezpieczenia dokumentów poza pojazdem to w uznaniu strony pozwanej przedmiotowy zapis OWU formułuje w sposób jasny i zrozumiały wymóg należytego zabezpieczania dokumentów poza pojazdem jako warunku koniecznego dla skuteczności ochrony. Naruszeniem tego wymogu jest zarówno nienależyte zabezpieczenie dokumentów poza pojazdem jak i pozostawienie dokumentów w pojeździe.

W kwestii interpretacji terminu „dokumenty pojazdu” pozwany stwierdził że termin ten należy interpretować zgodnie z zasadami logiki. W grę wchodzić będą wszystkie dokumenty, które umożliwiają bądź ułatwiają zbycie pojazdu. Z tego też względu ubezpieczający ma obowiązek przedłożenia oryginałów dokumentów pojazdu pod rygorem wyłączenia odpowiedzialności. Brak oryginałów dokumentów stwarza bowiem domniemanie, że nie zostały one zabezpieczone w sposób należyty. Pozwany podniósł, iż z punktu widzenia ubezpieczyciela znaczenia ma nie tylko to czy uchybienie jakiemuś obowiązkowi bądź niespełnienie danego wymogu warunkującego ochronę ubezpieczeniową pozostawało w związku przyczynowym z powstaniem szkody. Liczy się również sam wpływ danej okoliczności na prawdopodobieństwo powstania szkody a także na możliwość jej późniejszego odwrócenia czy możliwość zabezpieczenia przez zakład ubezpieczeń czy dochodzenia swoich roszczeń regresowych w stosunku do sprawcy szkody. Ad. 2.

Ad 2. Jeżeli chodzi o zarzut sprzeczności § 9 ust. 3 pkt 1 OWU z art. 385¹ § 1 k.c., to należy uznać, że w przypadku szkód w ubezpieczeniach komunikacyjnych pozostawanie przez ubezpieczonego pod wpływem alkoholu, narkotyków lub innych środków odurzających zawsze stwarza domniemanie związku przyczynowego pomiędzy stanem osoby ubezpieczonej a szkodą. Postanowienie to ma również charakter prewencyjny. Zakład ubezpieczeń nie chce na siebie brać ryzyka wystąpienia wypadku ubezpieczeniowego w sytuacji kiedy prawdopodobieństwo jego wystąpienia - ze względu na stan osoby ubezpieczonej - jest bez wątpienia znacznie zwiększone,

aby możliwe było zastrzeżenie umowne zwalniające zakład ubezpieczeń z odpowiedzialności wystarczające jest aby dana okoliczność zwiększała ryzyko zajścia wypadku ubezpieczeniowego.

W przypadku ubezpieczeń autocasco rozumiałe jest przyjęcie odgórnego założenia, że związek taki - a przynajmniej wpływ tej okoliczności na ryzyko zajścia wypadku ubezpieczeniowego - faktycznie istnieją.

Ad.3.W odniesieniu do kwestionowanego § 9 ust. 3 pkt 13) OWU pozwany stwierdził, iż nie przedstawienie panelu czołowego odtwarzacza oznacza, że w ocenie ubezpieczyciela prawdopodobne jest, iż ubezpieczony zostawił panel w samochodzie, co miało wpływ na zdarzenie ubezpieczeniowe w postaci kradzieży radia, które w innym przypadku nie zostałyby skradzione. Faktem jest, że do utraty panelu mogło dojść w innych okolicznościach.

Ubezpieczyciel oceniając ryzyko ubezpieczeniowe zakłada jednak, że do ochrony ubezpieczeniowej chce przyjąć jedynie takie sytuacje, w których ubezpieczający będzie w stanie przedstawić panel ubezpieczycielowi. Nie ma znaczenia tutaj związek przyczynowy pomiędzy niemożliwością wykonania tego obowiązku a szkodą. Znaczenie ma jedynie fakt, iż w ocenie ubezpieczyciela niemożliwość przedstawienia panelu oznacza w praktyce, że mogło mieć to wpływ na szkodę - zwiększyło prawdopodobieństwo jej wystąpienia. Ten zapis OWU stwarza zatem pewne domniemanie, które faktycznie nie może zostać obalone.

Ad.4.Jeżeli chodzi o zarzut dotyczący § 9 ust. 3 pkt 15) OWU, to w ocenie strony pozwanej jest on zupełnie niezrozumiały. Podanie w zgłoszeniu szkody okoliczności innych niż mające miejsce w rzeczywistości uniemożliwia ubezpieczycielowi dokonanie prawidłowej likwidacji szkody i świadczy o podjęciu próby wyłudzenia świadczenia ubezpieczeniowego. Chodzi bowiem w praktyce o to, że ubezpieczający podaje okoliczności inne niż mające miejsce w rzeczywistości - w sytuacji kiedy stan faktyczny umożliwiałby ubezpieczycielowi odmowę przyjęcia odpowiedzialności za wypadek ubezpieczeniowy. Stawianie wymogu istnienia związku przyczynowego pomiędzy podaniem nieprawdy a powstaniem szkody jest absurdem. Z zasad logiki wynika bowiem, że podanie nieprawdy w zgłoszeniu szkody może nastąpić dopiero po powstaniu szkody (albo w sytuacji kiedy szkoda w ogóle nie powstała a ktoś chce wyłudzić świadczenie). Takiego związku nie będzie zatem nigdy.

Ad.5.Odnośnie do zarzutu dotyczącego § 13 ust. 1 OWU nie jest konieczne precyzowanie czy wartość pojazdu musi mieć charakter brutto czy netto. Zależy to będzie od tego czy ubezpieczony pojazd jest związany z prowadzoną przez ubezpieczonego działalnością gospodarczą i czy (oraz w jakim zakresie) dokonano w związku z tym odliczenia podatku VAT. Wynika to z przewidzianej w art. 824¹ § 1 k.c. zasady odszkodowania. Odwołanie do cenników Info-ekspert i Eurotax jest aż nadto precyzyjnym kryterium dotyczącym sposobu ustalania wartości rynkowej pojazdu.

Ad.6.Odnośnie do zarzutu dotyczącego § 14 ust. 3 OWU, należy zauważyć, że umowa ubezpieczenia dobrowolnego może w sposób dowolny określać granice odpowiedzialności ubezpieczyciela. Dopuszczalne są takie warianty ochrony ubezpieczeniowej, w których

uzyskiwane przez ubezpieczonego odszkodowanie nie zapewni mu możliwości pełnego naprawienia szkody.

Wbrew twierdzeniom strony powodowej - zasady dotyczące naprawienia szkody w wariantcie kosztorysowym wynikają w sposób bardzo wyraźny z § 26 ust. 1 OWU. Jest to wariantt mniej korzystny dla ubezpieczonego. Udzielenie zniżki w składce za wybranie tego warianttu jest zatem logiczną konsekwencją przyjęcia takiego rozwiązania.

Ubezpieczyciel daje konsumentowi możliwość wyboru pomiędzy standardowym sposobem naprawienia szkody (zapewniającym pełne odszkodowanie) a warianttem kosztorysowym, który - nie zapewniając pełnego odszkodowania - jest warianttem tańszym.

Ad. 7. Jeżeli chodzi o kwestionowane zapisy § 14 ust. 3 i 4 OWO, pozwany stwierdził, iż nie jest możliwe enumeratywne wyliczenie wszystkich możliwych rodzajów zniżek i zwyczajek składki. Zakład ubezpieczeń ma dowolność w ustalaniu taryf składek oraz systemu obowiązujących zniżek i zwyczajek. Nie jest wykluczona sytuacja, w której - bez zmiany OWU - ubezpieczyciel zdecyduje się na zmiany w sposobie liczenia składki, przykładowo - wprowadzając na danym terenie zniżkę marketingową. § 14 ma na celu uzmysłowienie klientowi w jakich sytuacjach na pewno musi liczyć się ze zniżką bądź zwyczajką składki.

Ad. 8. Jeżeli chodzi o kwestionowany § 17 OWU, to pozwany podkreślił, iż w działalności ubezpieczyciela niezwykle ważna jest prawidłowa ocena przyjmowanego do ubezpieczenia ryzyka. W praktyce najczęściej najwięcej informacji o przyjmowanym przez ubezpieczyciela ryzyku posiada sam klient. Zrozumiałe jest zatem oczekiwanie ubezpieczyciela, iż klient poda mu wszystkie informacje niezbędne do oceny ryzyka. Nie jest możliwe przewidzenie przez ubezpieczyciela wszystkich czynników, które mogą mieć wpływ na prawdopodobieństwo zajścia wypadku. Nie można stąd sprecyzować o jakie okoliczności chodzi. Ubezpieczyciel zakłada bowiem, że są to okoliczności znane klientowi, których sam ubezpieczyciel jednak nie przewidział.

Ad. 9. Odnośnie do § 18 zd. 1 OWU - zapis ten jest konsekwencją logiczną zapisu § 17 OWU. Chodzi o okoliczności, o które ubezpieczyciel zapytywał a także inne znane ubezpieczającemu.

Ad. 10.

W odniesieniu do stosowanych przez pozwanego OWU zastosowanie mają zapisy ANEKSU UNIWERSALNEGO do Ogólnych Warunków Ubezpieczeń Umowy Ubezpieczenia zatwierdzone uchwałą Zarządu Towarzystwo Ubezpieczeń nr 15/2007 z dnia 16.07.2007r. i mające zastosowanie do wszystkich umów ubezpieczenia zawieranych po dniu

10.08.2007r. Postanowienia tego aneksu mają pierwszeństwo stosowania przez postanowieniami stosowanych OWU. § 14 tego aneksu ma treść następującą:

1. W razie zajścia wypadku ubezpieczający obowiązany jest użyć dostępnych mu środków w celu ratowania przedmiotu ubezpieczenia.

2. Jeśli ubezpieczający umyślnie lub wskutek rażącego niedbalstwa nie zastosował środków określonych ust. 1, ubezpieczyciel jest wolny od odpowiedzialności za szkody powstałe z tego powodu.

3. Ubezpieczyciel obowiązany jest, w granicach sumy ubezpieczenia, zwrócić koszty wynikłe z zastosowania środków, o których mowa w ust. 1, jeżeli środki te były celowe, chociażby okazały się bezskuteczne.

4. W razie zajścia wypadku ubezpieczający obowiązany jest zabezpieczyć możliwość dochodzenia roszczeń odszkodowawczych wobec osób odpowiedzialnych za szkodę.

5. Jeżeli ubezpieczający uchybił obowiązkowi określonemu w ust. 4, ubezpieczyciel może odmówić wypłaty świadczenia bądź je zmniejszyć - w zależności od stopnia, w którym to uchybienie wpłynęło na możliwość dochodzenia przez ubezpieczyciela roszczeń regresowych wobec sprawcy szkody. Jeśli świadczenie ubezpieczeniowe zostało już wypłacone, a także w przypadku ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej ubezpieczyciel może dochodzić zwrotu całości bądź części wypłaconego świadczenia od ubezpieczającego.

Z tego względu zarzut naruszenia art. 826 § 3 k.c. jest nieaktualny. Postanowienia OWU zostały bowiem dostosowane do przepisów prawa - poprzez postanowienia przedmiotowego aneksu.

Ad. 12. Odnosnie do zarzutu dotyczącego § 26 ust. 1 OWU – pozwany stwierdził, że umowa ubezpieczenia autocasco ma charakter dobrowolny i zasady odpowiedzialności ubezpieczyciela a w szczególności dotyczące sposobu obliczania należnego odszkodowania mogą być ustalane w sposób dowolny w granicach swobody umów. Cytowana przez stronę powodową argumentacja jest jak najbardziej słuszna w odniesieniu do odszkodowania z ubezpieczenia obowiązkowego OC posiadaczy pojazdów mechanicznych, gdzie osoba poszkodowana ma prawo do uzyskania odszkodowania zapewniającego naprawienie szkody w pełnej wysokości.

Ad. 13. Jeżeli chodzi o § 37 ust. 1 OWU to pozwany stwierdził, że nie jest możliwe przewidzenie wszystkich możliwych kategorii dokumentów jakie będą konieczne do prawidłowej likwidacji szkody. To jaki dokument będzie niezbędny jest wiadome często dopiero w przypadku zajścia zdarzenia ubezpieczeniowego. Dlatego nie jest też możliwe sformułowanie wyczerpującego enumeratywnego wyliczenia.

Ad.14. Odnośnie do zapisu § 41 ust. 1 OWU, pozwany poinformował -i że pomimo tego zapisu - praktyka taka nie ma de facto miejsca w zakładzie ubezpieczeń. Dlatego też pozwany wyjaśnia, że zapis ten zostanie zmieniony przy okazji uchwalania nowego brzmienia OWU. Pozwany nie widzi jednak niczego, co mogłoby przemawiać za możliwością uznania tego elementu OWU za postanowienie niedozwolone. Skoro bowiem zgodnie z umową ubezpieczenia ma nastąpić wypłata całego, nieumniejszonego świadczenia z tej umowy (co do zasady nawet w wysokości całej sumy ubezpieczenia), to nielogiczne byłoby, gdyby składka nie była opłacona w całości. Skoro bowiem świadczenie jednej strony - zakładu ubezpieczeń ma być wykonane w całości, to tym bardziej świadczenie drugiej strony - ubezpieczającego powinno być również wykonane w całości.

Ad. 15. Jeżeli chodzi o kwestionowane postanowienia § 44 ust. 1 i 2 OWU, to należy zauważyć,

że ust. 1 stanowi wierne przeniesienie na grunt OWU treści art. 812 § 4 k.c. Trudno uznać aby ten sam ustawodawca, który sformułował treść art. 385¹ k.c. w tym samym akcie prawnym wprowadził przepis będący sam w sobie klauzulą abuzywną.

Jeżeli chodzi o treść ust. 2, to została ona zmieniona poprzez § 8 ANEKSU UNIWERSALNEGO, który ma następującą treść:

1. W przypadku wygaśnięcia ochrony ubezpieczeniowej przed upływem okresu na jaki została zawarta umowa, ubezpieczającemu przysługuje zwrot składki za okres niewykorzystanej ochrony ubezpieczeniowej.

2. Zwrot składki, o którym mowa w ust. 1 dokonywany jest bez potrąceń, za każdy niewykorzystany dzień okresu ubezpieczenia.

3. Zwrot składki, o którym mowa w ust. 1 nie należy się w przypadku wykorzystania ochrony ubezpieczeniowej. Za wykorzystanie ochrony ubezpieczeniowej uważa się wypłatę świadczenia ubezpieczeniowego wyczerpującego sumę ubezpieczenia (sumę gwarancyjną).

Na rozprawie w dnia 26.02.2009 r. powód rozszerzył powództwo wnosząc o uznanie za niedozwolone postanowień § 26 ust 1 pkt 1,2,3 i § 37 pkt 4 OWU.

Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów ustalił i zważył co następuje.

Stosownie do art. 385¹ KC za niedozwolone postanowienia umowne uznać należy te postanowienia umowy, które kształtują prawa i obowiązki konsumenta w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy. Za sprzeczne z dobrymi obyczajami uznać należy te postanowienia wzorców umów, które zmierzają do naruszenia wzajemnego zaufania stron, wykorzystują istotną i nieusprawiedliwioną dysproporcję praw i obowiązków w umowie na niekorzyść

konsumenta. Za rażące naruszenie interesów uznać należy te postanowienia, które znacząco niekorzystnie kształtują sytuację ekonomiczną konsumenta, narażają go na stratę czasu lub wprowadzają w błąd.

W obrocie gospodarczym konsument jest słabszą stroną umów, zatem to na profesjonalistę jakim jest przedsiębiorca ciąży obowiązek sformułowania wzorca umów w sposób jasny i precyzyjny, nie budzący wątpliwości interpretacyjnych stron umowy. Poddając ocenie (wg. wyżej wskazanych kryteriów) postanowienia wzorca umowy sąd uznał za abuzywne poniższe postanowienia.

Ad § 9 ust 3 pkt 5a, 5c, 5d- w postanowieniu zawarto nieprecyzyjne sformułowania typu „należycie zabezpieczony”, „inne dokumenty” co pozwala pozwanemu na dowolną interpretację zapisów postanowienia co do pojęcia należytego zabezpieczenia pojazdu, dowolnego określenia jakie konkretnie dokumenty wymagane są przez ubezpieczyciela do wypłaty odszkodowania. (art. 385³ pkt 9 i 11 KC). Wymóg przedstawienia oryginałów dokumentów wprowadza konsumenta w błąd co do jego uprawnień, bowiem ustawa z dnia 20.06.1997 r. prawo o ruchu drogowym, dopuszcza możliwość posługiwania się wtórnymi dokumentami, o czym konsument, nie znający przepisów tej ustawy, może nie wiedzieć.

Postanowienie to ponadto pozwala na nieograniczoną wypłatę odszkodowania jedynie w przypadku rozboju. Konsument z reguły nie wie jakie zdarzenie należy zakwalifikować jako rozbój a jakie np. jako kradzież zuchwałą a to z kolei umożliwia pozwanemu na dowolną kwalifikację czynu zabronionego leżącego u podstaw wyłączenia jego odpowiedzialności.

Ad § 9 ust 3 pkt 7 OWU- wyłączenie odpowiedzialności ubezpieczyciela z tytułu umowy ubezpieczenia, uzasadnione faktem nieodpowiedniego zachowania się ubezpieczonego winno pozostawić w związku przyczynowym z powstaniem szkody. Postanowienie, które z góry zakłada, iż zawsze, w przypadku gdy kierujący znajdował się w stanie nietrzeźwości, pod wpływem narkotyków etc, związek ten istnieje uznać należy za abuzywne.

Ad § 9 ust 3 pkt 13 OWU- postanowienie to wyłącza odpowiedzialność ubezpieczyciela bez względu na to, czy istnieje związek przyczynowy między niemożliwością przedstawienia panela a szkodą. Założenie, iż w każdym przypadku nie przedstawienia przez konsumenta panela, istnieje związek przyczynowy ze szkodą, uznać należy za niedozwolone przedstawienie umowne (art. 385³ pkt 11 KC).

Ad § 9 ust 3 pkt 15 OWU- wyłączenie odpowiedzialności ubezpieczyciela w przypadku szkód powstałych w okolicznościach innych niż określone w zgłoszeniu, oznacza, iż wypłata odszkodowania nie będzie możliwa gdy na powstanie szkody wpływ mają okoliczności nie wskazane w zgłoszeniu bez winy konsumenta czy przez niedopatrzenie. Konsument powinien mieć prawo do powoływania się na

okoliczności inne niż w zgłoszeniu np. te wynikające z protokołów policyjnych czy zeznań świadków zdarzenia, szczególnie w sytuacji gdy mogły by mieć one wpływ na powstanie odpowiedzialności ubezpieczyciela.

Ad 18 zd 1 – postanowienie to odwołuje się do zdarzeń przyszłych i niepewnych (prawdopodobieństwo wypadku). Żadna ze stron umowy, zarówno przedsiębiorca jak i konsument nie może wiedzieć jak zmiana jakich okoliczności „ma wpływ na zwiększenie prawdopodobieństwa”. Pozwany przyznaje sobie prawo do takiej oceny co jest sprzeczne z art. 385³ pkt 9 i 11 KC.

Ad § 23 ust 5 OWU- w tym miejscu należy powołać argumenty sądu co do abuzywności postanowienia § 9 ust 3 pkt 5a, 5c, 5d w zakresie zapisów dotyczących przedstawienia oryginałów dokumentów oraz rozboju, które mają wprost zastosowanie do oceny § 23 ust 5 OWU.

Ad § 26 ust 1 OWU- zapis o ustaleniu wartości szkody bez uwzględnienia podatku VAT (bez względu na to czy jest to wariant kosztorysowy czy w oparciu o system Andatex), uznać należy za sprzeczny z art. 363 § 2 KC w zw. art. 361 § 2 KC. Wysokość odszkodowania winna być ustalona według cen części zamiennych i usług koniecznych do wykonania naprawy.

Ad § 37 ust 1 OWU - ubezpieczyciel w sposób dowolny przyznaje sobie prawo do żądania od konsumenta bliżej nie określonych dokumentów tj. takich jakie „uzna za niezbędne”. Pozwany, jako przedmiot profesjonalnie zajmujący się ubezpieczeniami, winien wiedzieć i wskazać konsumentowi jakie dokumenty są mu niezbędne do rozpatrzenia wniosku o wypłatę odszkodowania.

Ad § 41 ust 1 OWU – postanowienie to narusza równowagę kontraktową stron, zobowiązując konsumenta do „zapłaty” rat składki jeszcze nie wymagalnych co narusza art. 385³ pkt 16 KC.

Sąd oddalił powództwo w zakresie postanowień umownych zawartych w § 13 zd. 1, §14 ust 3 i 4, § 17, § 19 ust 2 i § 44 ust 1 i 2 OWU.

Ad § 13 zd. 1- stosownie do art. 385¹ § 1 KC przepis ten nie dotyczy postanowień określających główne świadczenia stron, w tym cenę i wynagrodzenie, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny. Kwestionowane postanowienie dotyczy określenia sumy ubezpieczenia i wysokości odszkodowania tj. głównych świadczeń stron. Postanowienie to w sposób jednoznaczny wskazuje jaką wartość pojazdu ubezpieczyciel przyjmuje do ustalenia sumy ubezpieczenia (wartość rynkowa odpowiadająca cenom publikowanym w ...).

Ad 14 ust 3 i ust 4 OWU- sformułowanie, iż ubezpieczyciel udziela zniżek składki za przyjęcie do rozliczenia kosztów naprawy według wariantu kosztorysowego (z zastrzeżeniem, że wariant kosztorysowy uwzględnia podatek VAT – patrz uwagi do § 26 ust 1 OWU) jest jednoznaczne i nie może budzić wątpliwości interpretacyjnych. Podobnie zapis o tym, że ubezpieczyciel udziela innych zwyżek i zniżek składki, sam w sobie nie zawiera treści na tyle niejasnych by budziły wątpliwości konsumenta. Konsument mając wiedzę o tym, że istnieje możliwość uzyskania zniżki składki lub, że

istnieje możliwość zwyczajki składki, wiedzę o tym jaka konkretnie składka w danym przypadku go obowiązuje, może uzyskać bezpośrednio przy zawieraniu konkretnej umowy z ubezpieczycielem.

Ad § 17 OWU- zapis ten odpowiada treści art. 815 KC jako zgodny z obowiązującymi przepisami prawa nie może zostać uznany za niedozwolony.

Ad § 19 ust 2 i § 44 ust 2 OWU- pozwany zaprzestał stosowania kwestionowanych postanowień z dniem 10.08.2007 r., wprowadzając Aneks Uniwersalny do ogólnych warunków ubezpieczenia (pозew złożono w dniu 15.10.2008 r.)

Ad § 44 ust 1 OWU- zapis ten jest zgodny z art. 812 § 14 KC i jako taki nie może zostać uznany za niedozwolony.

Mając powyższe na uwadze na zasadzie art. 479³⁹ kpc orzeczono jak w sentencji.

Sąd postanowił umorzyć postępowanie w zakresie rozszerzonego powództwa stosownie do art. 355 kpc w związku z art. 479¹ § 2 kpc, w związku z art. 479⁴ § 2 kpc.

O kosztach orzeczono stosownie do art. 98 i 99 kpc.

SSR (del.) Danuta Brejtkopf